

MREŽA ZNANJA

Ljubljana, 11.–13. oktober 2022

Kako ukrepati ob spletnem nasilju v šolah?

Ajda Petek, Safe.si

Fakulteta za družbene vede, Univerza v Ljubljani

Center za družboslovno informatiko

- Nacionalna točka osveščanja o varni rabi interneta za otroke, najstnike, starše, učitelje in ostalo stroko, ki dela z mladimi
- Vsebinsko zelo bogat spletni portal: www.safe.si
- Facebook, Instagram, Twitter, Youtube kanali
- Delavnice in izobraževanja za učence, starše, učitelje
- Brezplačna gradiva za osveščanje in izobraževanje ciljnih skupin
- Organizator Dneva varne rabe interneta v Sloveniji

- Poznavanje vzrokov
- Prepoznavanje znakov na strani žrtve
- Prepoznavanje znakov na strani povzročitelja
- Odzivanje na razkritja
- Ravnanje ob incidentih

- Pritisk vrstnikov
- Preplavljenost s čustvi (npr. maščevanje)
- Razvojno obdobje
- Normalizacija R
- Pomanjkanje znanja glede iskanja pomoči R
- Prejšnja zloraba
- Spolni stereotipi R

VPLIV SPLETA:

- „Anonimnost“
- Občutek moči
- Brez posledic za povzročitelja
- Neprepoznavanje posledic za žrtev R

Znaki na ravni žrtve

- Več časa na telefonu, internetu
- Skrivnostnost
- Skrivanje zaslona
- Posesivnost nad telefonom, skrb, da ga kdo vidi
- Razburjenost med uporabo telefona, interneta
- Odsotno vedenje, močna čustva po uporabi
- Povečanje novih števil, kontaktov, sporočil

Znaki na ravni žrtve

Čustveni znaki:

- Samotarstvo, izogibanje skupinam
- Nihanje razpoloženja, čustveni izbruhi
- Povečan stres
- Agresivno vedenje
- Simptomi depresije: stalna žalost, nemir, pomanjkanje navdušenja, kronična utrujenost

Znaki na ravni žrtve

Vedenjski znaki:

- Prenehanje sodelovanja v družabnih dejavnostih
- Prenehanje hranjenja ali spanja
- Samopoškodovanje
- Spremembe v prijateljskih skupinah

Znaki na ravni žrtve

Šolski znaki

- Neobiskovanje šole
- Oslabljena delovna etika
- Odsotnost iz razreda
- Izguba zanimanja za šolo
- Poslabšanje ocen

Znaki na ravni povzročitelja

Osebni znaki/družinska zgodovina

- Vse večje odmikanje ali osamitev od družine in običajnega kroga prijateljev
- Doživljanje nasilja v domačem okolju
- Zloraba ali zanemarjanje v zgodnjem otroštvu
- Vandalizem ali povzročanje škode na lastnini v preteklosti
- Trdosrčen ali nesočuten odnos do drugih
- Huda duševna bolezen
- Družinski član ali starš, ki dopušča uporabo nasilja
- Vloga žrtve ali povzročitelja v preteklosti

Znaki na ravni povzročitelja

Socialni znaki v šoli

- Kazanje nasilnih tendenc
- Vedenjske težave in/ali disciplinski ukrepi v šoli (ali drugod)
- Razglašanje groženj ali načrtov za škodovanje drugim
- Pogosto fizično obračunavanje
- Povečano uživanje alkohola ali mamil
- Nasilno ali agresivno vedenje v preteklosti
- Nizka starost ob prvem nasilnem incidentu
- Neobčutljivost ali trdosrčen odnos do sošolcev ali prijateljev

Upoštevajte da:

En znak še ne pomeni, da mlad človek doživlja ali izvaja spletno nasilje. Če opazite več znakov, pa bi morali pričeti zastavljati vprašanja.

Nekateri od naštetih znakov se lahko pojavijo **tudi v drugih stresnih obdobjih**, recimo ob ločitvi staršev, smrti družinskega člana, težavah v šoli ali travmatičnem dogodku.

Vsakdo je lahko povzročitelj. Povzročitelji so lahko vseh starosti, prihajajo iz vseh družbenih in ekonomskih razredov, kultur, etničnih in verskih pripadnosti. Med njimi so tako homo- kot heteroseksualci, moški in ženske, stari in mladi, polno- in mladoletni.

Ureditev varnega okolja:

- Pazljivo izberite čas in kraj
- Bodite pozorni na vaš ton
- S fantom ali dekletom se pogovarjajte neposredno
- Prisluhnite in nato postavite dodatna vprašanja
- Izognite se obsojanju in zvrčanju krivde – 1. os. edn.
- Pomirite
- Bodite potrpežljivi: strah

Kako se odzvati na razkritja in prijave nasilja:

Način vašega odziva na razkritje lahko za tega otroka pomeni **velikansko razliko**.

- sočutno in brez obsojanja
- ukrepi za končanje situacije
- preprečitev nadaljnje škode
- zagotovitev potrebne podpore žrtvi in ostalim vpletenim.

Odziv na razkritja in prijave nasilja – 3 vodilna načela

Prisluhnite!

- Ostanite mirni in pomirite dekle ali fanta
- Z dekletom ali fantom odidite na samo
- Sedite v višini njenih/njegovih oči
- Pozorno prisluhnite njenim/njegovim besedam
- Pustite ji/mu, naj uporablja svoje besede (ne uporabljajte besed, ki jih ne uporablja)
- Dajte ji/mu veliko časa
- Nadzirajte izraze panike ali šoka

Odziv na razkritja in prijave nasilja – 3 vodilna načela

Verjamite!

- Zagotovite dekletu ali fantu, da ji/mu verjamete
- Priznajte ji/mu, kako pogumen/-na je, da je spregovoril/a, saj je težko govoriti o tem
- Zagotovite ji/mu, da nadlegovanje ali trpinčenje ni njena/njegova krivda
- Izognite se intenzivnemu spraševanju (ne sprašujte o podrobnostih zlorabe)
- Ne uporabljajte vprašanj z vprašalnico 'zakaj' (raje zastavite vprašanja z vprašalnicama 'kaj' in 'kako')

Odziv na razkritja in prijave nasilja – 3 vodilna načela

Ukrepite!

- Opravljanje svoje dolžnosti, upoštevajte politiko zaščite otrok in protokol ravnanja.
- Izpolnite zdravstvene in varnostne zahteve, zaščita žrtve
- Dekletu ali fantu povejte, koga morate obvestiti oziroma čigav nasvet morate poiskati v zvezi z naslednjim korakom.
- Če obstaja sum resnega nezakonitega vedenja, preiskovanje razkritja pa ni vaša vloga, povejte dekletu ali fantu, da obstajajo ljudje, katerih delo je preiskovanje in ki ji/mu bodo nudili podporo.

- Pregled dogajanja
- Podpora žrtvi
- Preprečevanje prelaganja krivde na žrtev
- Vključite žrtev
- Podpora domnevnemu povzročitelju
- Podpora ostalim mladim (priče, prijatelji)
- Kontakt z drugimi šolami
- Kontakt s starši/skrbniki
- Odstranjevaje vsebine z interneta
- Prijava policiji
- Incident kot izhodišče za ozaveščanje
- Podpora na dolgi rok
- Mediji

- Najhitrejša in najbolj učinkovita pot odstranjevanja spletne vsebine je, da jo umakne ali izbriše oseba, ki jo je prvotno objavila. Od nje in od drugih oseb, ki so delile vsebino, **nemudoma zahtevajte odstranitev vsebine z interneta in z vseh svojih osebnih naprav.**
- Kontaktirajte platformo **družabnega omrežja ali spletno stran**, kjer se deli vsebina.
- Za odstranitev nezakonitih slik z interneta se lahko obrnete na prijavno točko [Spletno oko](#).
- Pred tem: shranjevanje dokazov, posnetki zaslonov ...

Primere, v katerih je bila vsebina deljena brez privolitve, pridobljena s pritiskom ali deljena s škodoželjnim namenom, kjer so prisotni znaki prisile, izsiljevanja ali vpletenosti odraslih, oziroma je incident ekstremen ali nasilen, je ogroženo zdravje ali življenje ali pa je vpleteno veliko število mladih, bi morali prijaviti policiji.

Čeprav žrtev noče vpletanja policije, ste učitelji še vedno **dolžni prijaviti** incident, da bi zaščitili žrtev (ali drugega mladostnika) pred škodo. Ključno je, da je **žrtev seznanjena** z razlogi za vključitev policije.

Če ste zaskrbljeni za **varnost mladega človeka**, recimo v primerih groominga ali izkoriščanja, se ob prijavi o svojih skrbah jasno pogovorite s pristojnimi organi.

- Jasni protokoli, kdo, kaj, kdaj
- Politika ničelne tolerance do nasilja
- Spodbujanje prijave, razkritij
- Pogumna obravnava, ne zatiskanje oči
- Policija – ko je potrebno
- Osveščanje, izobraževanje učencev - R
- Osveščanje, izobraževanje učiteljev - R

Hvala za pozornost in pogumno naprej!

Dodatne informacije: ajda.petek@fdv.uni-lj.si

